

Такриз

ба фишурдаи рисолаи Фаттона Бадахш «Чанбаҳои таърихӣ ва иҷтимоӣ дар осори Мӯъмин Қаноат ва Восифи Бохтарӣ (таҳқиқи қиёсӣ)» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои филологӣ аз рӯи ихтисоси 10.01. 01-

Адабиёти тоҷик.

Таҳқиқи муқоисавии осори намояндагони барҷастаи адабиёти қарни XX Тоҷикистону Эрону Афғонистон барои дарку кашфи раванди воҳиди басту такомул ва вижагиву мушобихатҳои адабиёти форсизабонон ҳоизи аҳамияти бузургест. Агарчи аз ин дидгоҳ қорхое дар замини адабиёти муосири тоҷику Эрон сурат гирифтааст, мунтаҳо дар мавриди таҳқиқи қиёсии осори намояндагони адабиёти Афғонистону Тоҷикистон ҳалое ҷой дорад.

Мавзӯи интиҳобкардаи унвонҷӯ Фаттона Бадахш «Чанбаҳои таърихӣ ва иҷтимоӣ дар осори Мӯъмин Қаноат ва Восифи Бохтарӣ» ба ҳайси рисолаи номзадӣ гоми нахустинест дар пур қардани ин ҳало. Адабиёти татбиқӣ ё ба истилоҳ, муқоисавии кишварҳои ҳамзабон, ба вижа ба муоина гирифтани раванди такомули адабиёти нимаи дуввуми қарни XX Тоҷикистону Афғонистон аз нигоҳи жанрҳои адабӣ, маҳорати образфаринӣ, чанбаҳои ғоявию бадеӣ ва зебошинохтии осори адибони ду кишвар заминаҳои назариявиеро барои тадвини концепсияи воҳиди адабиёти форсизабонон мегузорад.

Аз ин рӯ таҳқиқи қиёсии чанбаҳои таърихиву иҷтимоии осори манзуми ду намояндаи барҷастаи шеърӣ солҳои 60-90 қарни XX Тоҷикистону Афғонистон дар ин росто амри мантиқист. Зеро нақши Мӯъмин Қаноат дар таҳаввули сохторӣ ва ғоявии шеърӣ солҳои 60-80 қарни XX тоҷик ба вижа жанри дoston хело назаррас аст. Дар навбати худ Восифи Бохтарӣ, ки яке аз чехраҳои тобноки шеърӣ дари муосири Афғонистон аст, дар густариши шеърӣ нави нимоӣ, ба вижа шеърӣ устурай-зеҳнии он саҳми арзанда гузоштааст. Ба риштаи таҳқиқи қиёсӣ кашидани осори манзуми ин ду тан аз шоирони тавонои ҳамзабон ва аз ин тариқ нишон додани мушобихату вижагии эҷодии онҳо яке аз масъалаҳои мубрами адабиётшиносии татбиқӣ тоҷик масхуб мешавад.

Ва ин худ баёнгари мубрамияти мавзӯ буда, арзиши назари ва амалии рисоларо нишон медиҳанд:

Унвончу барои расидан ба ин ҳадаф лозим доништааст, ки масоили зайлро ҳалу фасл намояд:

- муқисаи ҷанбаҳои таърихӣ- иҷтимоии ашъори Мӯъмин Қаноъат ва Восифи Бахтарӣ;
- мушобихатҳо ва тадовитҳо дар қорбурди қолабҳои шеърӣ ;
- арзёбии ваҳдати андешаи ин ду шоир дар робита бо мӯҳтавои осорашон;
- таҳаввули жанри дастон дар эҷодиёти онҳо;
- вижагоҳи сабуқ забони ин ду адиб;

Ин ҳама масоилро унвонҷӯ Фаттона Бадахш дар се боби рисолааш мавриди таҷзияву таҳлил қарор додааст. Аз ин ҷост, ки рисола аз муқаддаме, се боб ҳулоса ва феҳристи осори истифода шуда иборат аст.

Тавре ки аз фишурдаи рисола бамеояд, дар муқаддима унвонҷӯ баъд аз мушаххас сохтани ҳадафу мақсади таҳқиқ, дараҷаи омӯзиши мавзӯ ва равишу матоди таҳқиқ, ба таври иҷмоли доир ба пажӯҳишиҳое, ки перомуни эҷодиёти ин ду тан дар Тоҷикистон, Эрон ва Афғонистон сурат гирифтааст, маълумот додааст.

Аз назари мо ҷолибтарин бобҳои рисолае, ки дар он ҷанбаҳои сохторӣ ва маҳорати шоирӣ ва сабои эҷодии ин ду шоир дар муқоиса нишон дода шудааст, бобҳои дуввум ва сеюми он маҳсуб мешаванд.

Унвонҷӯ ҳатталимкон саъй кардааст, то вижагоҳҳо ва умумияти маҳорати ширии ин ду ҷеҳраҳои маъруфи шоъири форсизабонони муосирро бо далоил аз осори эшон ироа дорад. Ҳулосаи рисола низ хело равшану возеҳ ва мушаххас баён шудааст.

Дар баробари дастовардҳо тибқи фишурдаи рисола, дар он баъзе норасоӣҳо ба ҷашм мерасад. Қабл аз ҳама, бояд ёдовар шуд, дар бахши дараҷаи омӯзиши мавзӯ, ду мақола ва намунаи ашъори Восифи Бахтарӣ, ки солҳои 80-

90 қарни XX дар нашрияи даврӣ ва Энциклопедияи адабиёт ва санъати тоҷик ба
чоғ расидааст, зикр нашудааст.

Ҳамчунин боби якуми рисола, ки унвони рисоларо дорад, ҷанбаи
тавсифаш аз таҳлилӣ бештар аст.

Сарфи назар аз ин, фишурдаи рисолаи унвонҷӯ Фаттона Бадахш
«Ҷанбаҳои таърихӣ ва иҷтимоӣ дар осори Мӯъмин Қаноат ва Восиди Бохтарӣ
(таҳқиқи қиёсӣ)» баёнгари он аст, ки рисолаи мазкур як таҳқиқоти анҷом ёфта
буда, пурра ба меъёрҳои талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди
Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯст ва муаллифи он ба дарёфти
дараҷаи илмӣ номзади илмҳои филологӣ аз рӯи ихтисоси 10.01.01-адабиёти
тоҷик сазовор аст.

Доктори илмҳои филологӣ,

Профессори кафедраи забони тоҷикӣ

Донишгоҳи технологии Тоҷикистон

Ҳоҷамуродов О.Ҳ

Сардори шӯбаи кадрҳо

ва қорҳои махсуси ДТТ

Бухориев Н.А